

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษางานศึกษา การดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรท้องถิ่น ต่อการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยเก็บข้อมูลจากบุคลากรท้องถิ่นในเขตอำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามให้กับบุคลากรส่วนท้องถิ่น ซึ่งได้รับตอบกลับจำนวน 154 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด และนำข้อมูลไปทำการประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่างการวิจัยครั้งนี้มีบุคลากรท้องถิ่นเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 57.79 และร้อยละ 42.21 ตามลำดับ มีอายุระหว่าง 31-40 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 54.55 เป็นผู้มีการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 64.29 มีรายได้ระหว่าง 10,000 – 20,000 บาท มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 60.39 และผู้ที่ปฏิบัติงาน 1 – 5 ปี มีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 49.35

2. ระดับการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ ตามความคิดเห็นของบุคลากรท้องถิ่น

ระดับการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ ตามความคิดเห็นของบุคลากรท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านนิติธรรม รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านความ

รับผิดชอบ ด้านความโปร่งใส ด้านคุณธรรม ตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านความคุ้มค่า

2.1 ด้านนิติธรรม โดยภาพรวม บุคลากรท้องถิ่นในเขตอำเภอหนองกุงศรี มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลในด้านนิติธรรมอยู่ในระดับมาก เรื่องที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สนับสนุนให้บุคลากรท้องถิ่น ยึดถือ ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเรื่องที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ มีการสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรท้องถิ่น ปฏิบัติตนตามกฎหมาย ระเบียบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.2 ด้านคุณธรรม โดยภาพรวม บุคลากรท้องถิ่นในเขตอำเภอหนองกุงศรี มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลในด้านคุณธรรมอยู่ในระดับมาก เรื่องที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการส่งเสริมให้บุคลากรท้องถิ่นปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเสียสละ เอื้อเฟื้อและมีน้ำใจ เพื่อประโยชน์ส่วนรวมและประชาชนทั่วไป และเรื่องที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การดำเนินงานมีความเสมอภาค และเป็นธรรมต่อทุกคน โดยไม่มีอคติ

2.3 ด้านความโปร่งใส โดยภาพรวม บุคลากรท้องถิ่นในเขตอำเภอหนองกุงศรี มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลในด้านความโปร่งใสอยู่ในระดับมาก เรื่องที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ จัดให้มีการรายงานผลการรับ จ่ายเงินและจัดทำรายงานผลการจัดการดำเนินงานประจำปีเสนอผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน และเรื่องที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ มีการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย เป้าหมาย และทิศทางการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการแจ้งให้ทราบถึงแผนงาน โครงการ ระเบียบ หลักเกณฑ์ ผลการดำเนินงานและสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ที่พึงจะได้รับอย่างทั่วถึง

2.4 ด้านการมีส่วนร่วม โดยภาพรวม บุคลากรท้องถิ่นในเขตอำเภอหนองกุงศรี มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลในด้านการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก เรื่องที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ส่งเสริมการทำงานในสภาท้องถิ่น โดยจัดให้มีคณะกรรมการ และเวทีประชาคม และเรื่องที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ เปิดโอกาสให้บุคลากรท้องถิ่น และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในปัญหาที่สำคัญ

2.5 ด้านความรับผิดชอบต่อภาพรวม บุคลากรท้องถิ่นในเขตอำเภอหนองกุงศรี มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลในด้านความรับผิดชอบต่อภาพรวม อยู่ในระดับมาก เรื่องที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการจัดโครงสร้างองค์การบริหารงานโดยบูรณาการกิจและวัตถุประสงค์ชัดเจน และเรื่องที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องตามรายงานผลการตรวจสอบและผลการประเมินจากฝ่ายตรวจสอบอย่างจริงจัง

2.6 ด้านความคุ้มค่า โดยภาพรวม บุคลากรท้องถิ่นในเขตอำเภอหนองสูงศรี มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลในด้านความคุ้มค่า อยู่ในระดับมาก เรื่องที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ควบคุมกำกับให้บุคลากรท้องถิ่น ปฏิบัติงานเต็มเวลาราชการ และ เรื่องที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ส่งเสริมให้บุคลากรท้องถิ่น ปฏิบัติงานอย่างเต็มศักยภาพ สามารถ พัฒนาตนเองและพัฒนางานได้อย่างต่อเนื่อง

3. ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอหนองสูงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ ตามความคิดเห็นของบุคลากรท้องถิ่น

ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอหนองสูงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ ตามความคิดเห็นของบุคลากรท้องถิ่น จำแนกตามเพศ อายุ รายได้ ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และตำแหน่งในการปฏิบัติงาน พบว่า โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

4. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอหนองสูงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์

4.1 ด้านนิติธรรม เรียงลำดับจากจำนวนข้อเสนอแนะจากมากไปน้อย ดังนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมุ่งเน้นด้านนิติธรรมเพื่อให้เกิดการใช้กฎหมายให้เกิด ประโยชน์สูงสุด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรยึดหลักการ ระเบียบ พ.ร.บ. ของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเคร่งครัด โดยให้มีความถูกต้อง ชัดเจน และการดำเนินงานโดยยึด หลักการปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด

4.2 ด้านคุณธรรม เรียงลำดับจากจำนวนข้อเสนอแนะจากมากไปน้อย ดังนี้ ควรให้ความสำคัญแก่ผู้ปฏิบัติในหน้าที่ต่าง ๆ ต้องส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ มีความซื่อสัตย์ ขยัน ตรงต่อเวลา และควรมีการรับฟังความคิดเห็นจากภายนอกด้วย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรยึดหลักหลักธรรมและจริยธรรมในการปฏิบัติงาน

4.3 ด้านความโปร่งใส เรียงลำดับจากจำนวนข้อเสนอแนะจากมากไปน้อย ดังนี้ ควรเปิดเผยข้อมูลข่าวสารงาน หรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำขึ้น เพื่อให้ประชาชนได้รับทราบ บุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความ โปร่งใสในการ ปฏิบัติงานและปฏิบัติงานไม่อิงกับผลประโยชน์ระบบการจัดซื้อ – จัดจ้าง ต้องมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้

4.4 ด้านความรับผิดชอบ เรียงลำดับจากจำนวนข้อเสนอแนะจากมากไปน้อย ดังนี้ ควรกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ ให้เจ้าหน้าที่ให้ชัดเจน ต้องยึดหลักความรับผิดชอบต่อมากขึ้นบุคลากร อปท. มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานดี

4.5 ด้านการมีส่วนร่วม เรียงลำดับจากจำนวนข้อเสนอแนะจากมากไปน้อย ดังนี้ ควรมีเวทีประชาคมเพื่อรับฟังปัญหาและความคิดเห็นของประชาชน ควรให้บุคคลภายนอก (ชุมชน) ร่วมวางแผน แสดงความคิดเห็น ร่วมติดตามและประเมินผล ควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นหรือแม้กระทั่งการเสนอแผนพัฒนาต่าง ๆ ผ่านการประชาคม การปฏิบัติงาน อปท. ยึดการมีส่วนร่วมภาคประชาชน เพราะการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชนต้องเข้าร่วมตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณ

4.6 ด้านความคุ้มค่า เรียงลำดับจากจำนวนข้อเสนอแนะจากมากไปน้อย ดังนี้ ควรเน้นเรื่องการใช้ทรัพยากรให้เกิดความคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเลือกใช้ทรัพยากร โดยคำนึงถึงความคุ้มค่าของทรัพยากรเหล่านั้น เพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์มากที่สุด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรใช้จ่ายงบประมาณทุกอย่างให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน

อภิปรายผล

จากผลสรุปการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของบุคลากรท้องถิ่นที่มีต่อการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอหนองสูงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยได้นำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. ระดับความคิดเห็นของบุคลากรท้องถิ่นที่มีต่อการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอหนองสูงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์

จากผลการวิจัย พบว่า บุคลากรท้องถิ่นมีระดับความคิดเห็นโดยรวมและรายด้าน ระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรรถยา นรินทร์ (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องสภาพการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย พบว่า บุคลากรที่ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลเห็นว่าสภาพการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย โดยรวมและรายด้าน ทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ฉลองนพ อัมพรัตน์ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลในเขตอำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า การปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลโดยรวมอยู่ในระดับ

มาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปาลสิมานต์ ซีรัฐมานส์ (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของพนักงานเทศบาล : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลลำโรงเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า พนักงานเทศบาลตำบลลำโรงเหนือมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาล โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อภิชาติ โชติชัชวาลย์กุล (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการใช้หลักธรรมาภิบาลในองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลกับการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง 6 ด้านอยู่ในระดับมาก

การที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า บุคลากรท้องถิ่นในเขตอำเภอหนองงูศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเมื่อพิจารณาตามตารางที่ 2 จะเห็นได้ว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน และเมื่อพิจารณารายด้าน ได้แก่ ด้านนิติธรรม พบว่า บุคลากรท้องถิ่นมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ (ดังตาราง ที่ 3) ด้านคุณธรรม พบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ข้อ ระดับปานกลาง 2 ข้อ (ดังตารางที่ 4) ด้านความโปร่งใส พบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ (ดังตารางที่ 5) และด้านการมีส่วนร่วม มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 4 ข้อ และระดับปานกลาง 1 ข้อ (ดังตารางที่ 6) และจากการศึกษาการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า มีการดำเนินงานโดยยึดหลักการและปฏิบัติตามกฎ ระเบียบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างเคร่งครัด ซึ่งพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มีแนวทางการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยให้ยึดหลักตามการบัญญัติไว้ในพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ประกอบด้วย 6 ประการ คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า จากเหตุผลข้างต้นจึงส่งผลทำให้การศึกษาคั้งนี้อยู่ในระดับมาก

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอหนองงูศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ ตามความคิดเห็นของบุคลากรท้องถิ่น จำแนกตาม เพศ อายุ รายได้ ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และตำแหน่งในการปฏิบัติงาน จากผลการวิจัย พบว่า บุคลากรท้องถิ่น ที่มีเพศ อายุ รายได้ ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และตำแหน่งในการปฏิบัติงาน แตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอหนองงูศรี จังหวัดกาฬสินธุ์

ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ฉลองนพ อัมพรัตน์ (2550 : บทคัดย่อ) พบว่า บุคลากรที่มีเพศ และระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับ อภิชาติ โชติชัชวาลย์กุล (2550 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่องการใช้หลักธรรมาภิบาลในองค์การการบริหารส่วนตำบล อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามตำแหน่ง เพศ อายุ พบว่า แตกต่างกันตามหลักนิติธรรม และหลักการมีส่วนร่วม จำแนกตามระดับการศึกษาและระยะเวลาในการทำงาน พบว่า ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 สอดคล้องกับ จักรภัทร ชารีคำ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอพยุหะคีรี ได้เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอพยุหะคีรี จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามเพศ และอายุ พบว่า ประชาชนที่มีเพศ และอายุ ที่ต่างกันมีความคิดเห็นไม่ต่างกัน อัมมา สาเมเน็ง (2550 : 118) ได้ศึกษาการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล ในทรรคนะพนักงานส่วนตำบล อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา มีเพศและระดับการศึกษา เห็นว่ามีการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลไม่แตกต่างกัน ($p > .05$) และไม่สอดคล้องกับ ปริญญา สัตยพงษ์ (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 พบว่า บุคลากรที่มีเพศต่างกันเห็นว่า ผู้บริหาร โรงเรียนมีการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลโดยรวมและรายด้าน 2 ด้าน คือ ด้านหลักนิติธรรม และด้านหลักความคุ้มค่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า บุคลากรท้องถิ่น อำเภอหนองงูศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้ยึดหลักการ และปฏิบัติตามกฎระเบียบของ อปท. อย่างเคร่งครัด กฎ ระเบียบที่ใช้ในการดำเนินงานมีความถูกต้องชัดเจน มีความทันสมัย ได้รับการยอมรับจากบุคลากรท้องถิ่น บุคลากรท้องถิ่นมีเหตุผล รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รวมถึงมีการรายงานผลการรับ จ่ายเงินและจัดทำรายงานผลการจัดการดำเนินงานประจำปีเสนอผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน มีการจัดให้มีคณะกรรมการ และเวทีประชาคม เปิดโอกาสให้บุคลากรท้องถิ่น และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการวางแผน และการกำหนดนโยบาย มีการจัด โครงสร้างองค์การบริหารงาน โดยระบุนภารกิจและวัตถุประสงค์ชัดเจน ลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน มุ่งเน้นคุณภาพและผลของงานเป็นสำคัญ

3. ข้อเสนอแนะของบุคลากรท้องถิ่นเกี่ยวกับการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ด้านความคุ้มค่า ซึ่งบุคลากรท้องถิ่นให้ข้อเสนอแนะว่า อปท. ควรเน้นเรื่องการใช้ทรัพยากรให้เกิดความคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด รองลงมาคือ ด้านความโปร่งใส อปท. ควรเปิดเผยข้อมูลข่าวสารงาน หรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่ อปท. จัดทำขึ้น เพื่อให้ประชาชนได้รับทราบ และด้านนิติธรรม อปท. ควรมุ่งเน้นด้านนิติธรรมเพื่อให้เกิดการใช้กฎหมายให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนทั่วทุกภูมิภาคของไทยต่างให้ความสำคัญกับการใช้ทรัพยากรให้เกิดความคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด และมีความต้องการที่จะให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในองค์กรด้วย เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันแก่องค์กร ซึ่งเหมาะสมกับเศรษฐกิจของประเทศไทยด้วย และที่สำคัญองค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดสรรงบประมาณอย่างถูกต้องและเหมาะสม โดยคำนึงถึงประโยชน์กับประชาชนให้มาก และที่สำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีการประชาสัมพันธ์เปิดเผยข้อมูลข่าวสารการทำงานขององค์กรให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสาร พ.ศ. 2539 และจัดระบบสารสนเทศให้ประชาชนได้รับรู้อย่างทั่วถึง โดยใช้สื่อขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น ตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการบริหารงาน การรับฟังข่าวสาร การแสดงความคิดเห็นในการตัดสินใจทำอะไร อย่างไรก็ตามขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งการตรวจสอบ การประเมินผลงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนเกิดจิตสำนึก ห่วงแทนและรักษาสิทธิและผลประโยชน์ของท้องถิ่นตนเอง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัย การดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ ทำให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลเสนอแนะบางประการ อันเป็นประโยชน์ต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ ดังนี้

- 1.1 ควรมีการสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรท้องถิ่น ปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของ อปท.
- 1.2 การดำเนินงานควรมีความเสมอภาค และเป็นธรรมต่อทุกคน โดยไม่มีอคติ
- 1.3 การดำเนินงานของ อปท. ควรมีความซื่อสัตย์ สุจริต โปร่งใส

1.4 ควรเปิดโอกาสให้บุคลากรท้องถิ่น และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในปัญหาที่สำคัญ

1.5 ควรเปิดโอกาสให้บุคลากรท้องถิ่น และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมประเมินผลการดำเนินงานของ อปท.

1.6 ควรส่งเสริมการนำวัสดุที่ใช้แล้ว กลับมาใช้ใหม่ หรือคิดแปลงให้เกิดผลผลิตใหม่

1.7 ควรดำเนินกิจกรรมและส่งเสริมด้านนิติธรรม เช่น สนับสนุนให้บุคลากรท้องถิ่น ชี้ดถือ ปฏิบัติตามกฎหมายของ อปท. และส่งเสริมการดำเนินงานโดยยึดหลักการและปฏิบัติตามกฎหมายของ อปท. อย่างเคร่งครัด ในการพิจารณาเรื่องใด ๆ นั้นควรยึดตามกฎหมาย กฎระเบียบของ อปท. เป็นหลัก โดยไม่เลือกปฏิบัติ

1.8 ควรดำเนินกิจกรรมและส่งเสริมด้านการมีส่วนร่วม เช่น ส่งเสริมการทำงานในสภาท้องถิ่น โดยจัดให้มีคณะกรรมการ และเวทีประชาคม เปิดโอกาสให้บุคลากรท้องถิ่น และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการวางแผน และการกำหนดนโยบาย และเปิดโอกาสให้อำนาจหน้าที่อย่างครบถ้วนสมบูรณ์

1.9 ควรดำเนินกิจกรรมและส่งเสริมด้านความรับผิดชอบ เช่น มีการจัดโครงสร้างองค์การดำเนินงานโดยระบุนภารกิจและวัตถุประสงค์ชัดเจน ส่งเสริมให้บุคลากรมีความมุ่งมั่นในการทำงานให้ประสบความสำเร็จโดยไม่ทอดทิ้งหรือละทิ้งงาน และส่งเสริมบุคลากรให้ปฏิบัติหน้าที่ ให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด ถูกต้อง ครบถ้วน และทันกำหนดเวลา

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบ (Benchmarking) การบริหารจัดการภาครัฐกับองค์กรอื่น ๆ ถึงวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practices) และการสนับสนุนของภาครัฐกับองค์กรอื่น ๆ ว่าปัจจัยใดมีอิทธิพลสัมพันธ์ หรือแตกต่างกันหรือไม่ เพื่อเชื่อมโยงวิธีการวางรากฐานการบริหารจัดการที่ดีในระดับประเทศอย่างเป็นระบบและเกิดความต่อเนื่อง

2.2 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของบุคลากรท้องถิ่นถึงหลักธรรมาภิบาลว่ามีปัจจัยใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล พร้อมทั้งแนวทางการดำเนินงานที่เหมาะสม

2.3 ควรศึกษาการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารเพื่อให้ทราบจุด
ที่ควรพัฒนาและเสริมสร้างการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล ทำนองเดียวกับการวิจัยครั้งนี้

2.4 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลกับ
ประสิทธิภาพหรือประสิทธิผลของงานด้านต่าง ๆ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY